

Từ câu hát "Ví Dâu"

Tác Giả: Chi Lan

Thứ Năm, 23 Tháng 6 Năm 2011 21:44

"Ví d u c u ván đóng đình-C u tre l t l o g p gh nh khó đi"..

Bu i tr a, bên nhà ai đó vắng v ng ti ng hát ru. T xa xa a, nh ng bà m d con ng trên cánh võng đong đ a th ng c t ti ng hát ru. Và, bi t bao câu hát đã ra đ i bên chi c nôi truy n th ng c a con tr nh th . Nh ng câu hát thiên hình v n tr ng, mang s c thái riêng c a vùng mi n hay ph bi n, quen thu c trên c n c đ u đ c c t lên t c m xúc, t tình yêu th ng g n bó c a con ng i v i quê h ng, làng m c, v i nh ng ng i thân thi t. Nh ng không ch v y, nh ng câu hát còn ghi đ u nh ng sinh ho t, cách s ng, cách nghĩ c a c m t th i...

Trong nh ng câu ca dao mi n Nam, lo i câu hát "Ví d u" chi m m t s l ng không nhi u l m nh ng l i r t thú v b i nh ng bi u hi n đ c đáo m n mòi c a nó. Hãy th đi m qua m t vài câu "Ví d u" quen thu c.

B t đ u là câu hát m c m c đ n gi n nh t nh :

**"Ví d u ví d u ví d u,
Ví qua ví l i ví trâu vô chu ng".**

Từ câu hát "Ví Dò u"

Tác Giả: Chi Lan

Thứ Năm, 23 Tháng 6 Năm 2011 21:44

Câu ca dao lũ trẻ thơ ngây hay hát nghêu ngao chững chạc ý gì đó nôm i dung ý nghĩa của nó nhỡ ng khi đó c dĩ đó c l i, hi n ra trẻ c m t ta là nét đó c thù của dĩ sỡ ng nông nghi p lu n qu n, tù túng của ng i nông dân, nghèo kh , cùng c c v i công vi c dĩ n dĩ u thô thi n ngày qua ngày nh câu hát bu n, dĩ r i h i c t ti ng than:

**"Vĩ dĩ u nhà dĩ t c t xiêu,
Mu n dĩ l y v s nhi u mĩ ng ăn".**

Qu là m t suy nghĩ r t th c t ! Cái th c t th c dĩ n n i b t lên c tâm tr ng nào nung của anh thanh niên đang hát. Cái n i s mu n dĩ i của nh ng ng i nghèo b i c nh t ng gia đình đông vui l i tr thành tai ho , thành s n m n p lo âu. C hinh dung c nh chàng trai y đang ng i trong "Nhà dĩ t c t xiêu" của mình bu n bã v i n i cô dĩ n mà nao lòng. Có l vì v y mà, nh ng món ăn ngon, dù là của dĩ ng ru ng cũng th ng ám nh tâm trí m i ng i nên nhi u câu "Vĩ dĩ u" đã vang lên trên t ng m nh v n, t ng con r ch, con sông:

**"Vĩ dĩ u tình B u mu n thôi,
B u gieo tĩ ng dĩ cho r i B u ra
B u ra B u l y ông câu
B u câu cá b ng ch t dĩ u kho tiêu
Kho tiêu, kho m kho hành
Kho ba l ng th t dĩ dành B u ăn".**

Bài ca dao nh m t câu chuy n "Hôn nhân gia đình" th i x a. Hai câu dĩ u hoàn toàn là chuy n th thái nhân tình, là chuy n gút m c v ch ng trong đó cô v có v đánh đá, th đo n trong cách ng x . Nh ng chuy n "B t nài, tháo ng" cũng là chuy n th ng tình. S thú v có l n m trong ph n sau. Hoá ra cái món "Cá b ng kho tiêu" cùng v i "Ba l ng th t" y qu là ngon và quý dĩ n n i cô v quy t l y ông câu dĩ dĩ c ăn? Dĩ nhiên đó ch là m t cách ví von nh ng qua đó ta v a th y dĩ c s ng t bù của cá b ng, loài cá th ng ra kh i hang bám vào nh ng gi l c bình mùa n c n i dĩ thành m t món ăn ngon dĩ c bi t vùng châu th , v a th y n p s ng kh c c của ng i nhà quê, s hi m hoi c at ng mi ng th t trong b a ăn h ng ngày của h . Vì v y dĩ ng sau s mĩ mai, ch m bi m của câu hát hinh nh v n n ch a chút ng m ngùi th ng c m! Cũng có lúc, câu hát "Vĩ dĩ u" ch là dĩ miêu t nh th phú dĩ n thu n của ca dao:

**"Vĩ dĩ u cá lóc n u canh
B tiêu cho ng t, b hành cho th m"**

Từ câu hát "Ví dõ u"

Tác Giả: Chi Lan

Thứ Năm, 23 Tháng 6 Năm 2011 21:44

Như c đ n món ăn quen, nhân dân x a v n có cách làm m i câu hát b ng cách hoán v t r t thú v . L ra ph i “B tiêu cho th m, b hành cho ng t” m i đúng. Qui lu t câu th l c bát đã đ n đ n s sáng t o trong cách đ i ch cho nh ng mùi v trên khi n câu hát l p lánh h n lên đ ng th i cũng là th thách v i ng i th ng th c v s s s c, tinh t trong ca dao.

Nh ng hay nh t, sâu l ng nh t v n là câu hát “Ví dõ u” mà ai cũng thu c lòng b i t bao đ i nó v n đ c hát ru bên nôi tr .

"Ví dõ u c u ván đóng đnh

C u tre l t l o g p ghình khó đi.

Khó đi m n chén ăn c m,

M n ly u ng r u, m n đàn kéo ch i..."

hai câu đ u, bài ca dao có v ch nh m ý mô t nh ng hình nh th ng th y làng quê: C u ván đóng đnh, c u tre l t l o g p ghình (gh nh). Và dĩ nhiên, g p ghình nh th t đ n đ n chuy n “khó đi”. Ý th l i li n m ch, ch t ch b i s l p đi l p l i c a t “m n”: M n chén, m n ly, m n đàn. Tho t nghe, cũng ch a th y gì l l ùng, đ c bi t. thì ch c có khách đ n ch i nên ph i đi m n? Nh ng mà, nhà nghèo khó gì đ n m t cái chén ăn c m, m t cái ly u ng r u cũng thi u? Mà u ng r u đ , r u n p thì c n gì nhi u ly? Thi u ch ng là thi u ti n mua r u. Hay đi m n chén, m n ly l i là chuy n m n ti n? Không, bài ca dao không h nh c đ u đó. Đ r i cu i cùng, đ n chi ti t “m n đàn kéo ch i” ý t nh m ra, l ng l ng, tuy t v i. M t ch “ch i” đã làm nên th n s c, h n v ía c a bài ca dao nói riêng và c vùng đ t Nam B nói chung. T t c nét phóng khoáng, hào s ng, thênh thênh c a nh ng l u dân đi m đ t đã n m tr n trong ti ng đàn kéo ch i y. Rõ ràng là cu c s ng v t v lam lũ h ng ngày không làm m t đ v đ p c a n p s ng bình đ mà t i t n, nh c nh n mà nh tênh c a nh ng b n nông bi t v t lên s ph n đ có đ c ni m vui, ni m h nh phúc. Có l t nh ng ngày xa x a y, câu ca ti ng hát, chút r u đ a cay trong t ng l n quay qu n h p m t đ m đ n p s ng c ng đ ng y đã đem l i chút n ng m, nên th cho t ng c nh đ i c c. Và h c th mà:

"Kéo ch i ba ti ng đ n cò

Đ t dây đ t nh quên hò x xang".

Hay làm sao khi cu c vui b c tr i đ n “đ t dây đ t nh”? Có th dây đàn đ t, ti ng đàn h t vang nh ng s i dây đàn trong tâm h n thì v n còn rung mãi, rung mãi cho đ n hôm nay, khi câu hát

Tổn câu hát "Vĩ Đũ u"

Tác Giả: Chi Lan

Thứ Năm, 23 Tháng 6 Năm 2011 21:44

cũ tiũ pũ cũ tũ lũn tũ lũi ru cũ a nhũ ng ngũũ i bà, ngũũ i mũ .

Đĩ m lũi vài câu ca dao vũ i hình thũ c nhũ ng câu hát "vĩ đũ u", bũ c tranh sinh hoũ t và đũ i sũ ng tâm linh cũ a ngũũ i dân Nam Bũ nhũ hiũ n ra trũũ c mũ t, thũ m sũ u vào suy nghĩ tình cũ m cũ a nhũ ng ngũũ i yêu quý nó. Ai đũ tũ ng nói "khũng gì làm trũũ trung, tũũ i mát tâm hũ n con ngũũ i cho bũ ng tũ m trong nguũ n suũ i cũ a vũn hũ c dân gian". Quũ đũng nhũ thũ, chũ cũ n ngũn nga mũ t bài ca dao, mũ t câu hát ũ u ũũ . Vĩ đũ u nào đũ, lòng ta đũ bay bũ ng, lũng lũng. Hũy nghe, câu hát ru mũ t lũn nũ a lũi cũ t lũn, êm ũũ , ngũũ t lũ m buũ i trũ a hũ:

***"Vĩ đũ u cũ u giũ n mũ hũ n,
Chũ theo cũng cũ u kũo đũ n cũ u nghe"...***